

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

† Cesarica Elizabeta.

Ob divnem lemanskem jezeru v romantični Švici se je v soboto, 10. t. m., okolu 1. ure popoldne dogodil zločin, kakoršnega ne pozna zgodovina. Vsem jezikom sveta nedostaja izrazov, ki bi prav označili podlost in propalost človeka, ki si je drznil zavihetati bodalo ter potisniti isto v prsi bolehnice, stare žene, soproge jednega izmed prvih vladarjev v Evropi, naše ljubljene cesarice Elizabete.

Človeški razum kar ne more pojmiti, da se nahaja koncem prosvitljenega stoletja še tako podlo bitje med človeškim rodom, da more biti v Evropi še tak izmeček človeštva. Zato pa je tudi do istega zavladovalo splošno ogorčenje med vsemi narodi siroširne Avstrije in izven nje, kamor je dospela vest o zavratnem umoru.

Hudi udarci so že zadeli našo vladačo hišo. Cesarja Maksimilijana so ustrelili, nadepolni cesarjevič Rudolf je umrl nagle smrti, sestra cesarice, vojvodinja Alençon, je zgorela v Parizu v dobrodelnem bazarju, kaj čuda, da so taki udarci pretresli poleg Njeg. Veličanstva tudi visoko njegovo gospo, katera si je iskala tolažila ponajveč na potovanju. Tako se je hotela tudi sedaj razvedriti v Švici, kjer jo je zadela smrt.

Hud je ta udarec in pretresel je vse avstrijske narode, ki zvesto udani dinastiji, tugujejo ter izražajo svoja sočutja Njeg. Veličanstvu. Tem hujši pa je še ta udarec, ker se je dogodil baš v jubilejnim letu, v sredi veselja in slavnostij, katere so avstrijski narodi prirejali v proslavo petdesetletnice. In to veselje je razpršila kar mahoma tužna vest o smrti Njenega Veličanstva, cesarice Elizabete. Ni se vmešavala v javnost, v politične reči, nikogar ni žalila, pač pa je povsodi izkazovala dejansko vsa dela krščanskega usmiljenja; njena dobrodelnost je bila znana povsodi, koder je hodila.

Ko so sporočili cesarju to grozno vest, je padel na stol ter zaklical: „Torej tudi najhujše me je moralo zadeti“.

Morilec se zove Luigi Lucheni, je rojen v Parizu dne 21. aprila 1873. leta, torej sedaj star 25 let, ter je pristojen v Parmo v Italijo. Ko je izvršil napad, je bežal, ali dva izvoščeka, ki sta bila v bližini, sta planila za njim ter ga vjela in izročila redarstvu. Zločinec je med potoma v ječo prepeval ter rekel: „Gotovo sem dobro zadel; gotovo sem jo usmrtil“. Preiskovalni sodnik ga je jel izpraševati v frančoščini, ali on je izjavil, da je ni več ter je govoril italijanski. Povedal je, da je prišel v Genf z namenom, da usmrti kako visoko osebo; mislil je posebno na vojvodo

Orleanskega, ko je pa zvedel, da biva tam avstrijska cesarica, se je odločil usmrtiti njo.

Sodili bodo zločinca po kazenskih določbah, veljavnih v genfskem kantonu, katere izključujejo smrtno kazen ter nado-meščajo isto s dosmrtnim zaporom.

Širom cele avstro-ogerske države vejejo danes raz razna poslopja črne zastave v znak žalosti, vseh narodov pogledi v njej pa so obrnjeni proti Dunaju, vsi narodi jednoglasno izražajo svoje globoke občutke ob tako nenadni smrti, vseh srca pa molijo k Večnemu in iz ust vseh doné besede: Bog obvaruj, Bog ohrani, Nam cesarja, Avstrijo!

* * *

Cesarica Elizabeta se je rodila v Posenhofenu pri Monakovem dne 24. decembra 1837 kot druga hči vojvode Maksa Josipa Bavarskega in vojvodinje Ludovike. Vojvoda Makso Josip je ljubil priprosto meščansko življenje in je v tem duhu vzgojil svoje otroke. Njegov ljubljenec je bila poznejša cesarica Elizabeta.

Leta 1853. se je cesar s svojimi starši mudil v Ischlu in tam je bila tudi lepa princezinja Elizabeta. Na cesarjev rojstni dan je prišla vsa rodovina k maši in vse občinstvo se je čudilo, kako to, da je cesarjeva mati svoji najmlajši netjakinji in cesarjevi sestričini prepustila častni prostor. Po maši je cesar peljal princezino pred altar in rekel župniku: „Gospod župnik, blagoslovite naju, to je moja nevesta“, a grofu O'Donnellu, kateri je bil cesarju leto poprej rešil življenje, pobivši napadalca Libenja, je cesar tisti dan rekel: „Šele zdaj čutim, kako sem Vam hvaležen, da ste mi rešili življenje“.

Dne 24. aprila je bila poroka. Vsa država je hotela ta dan slovesno praznovati, a cesar je odredil, naj se za šumne veselice namenjeni denar porabi v dobrodelne namene. Vzlic temu je dunajsko mesto slovesno in sijajno praznovalo dan, ko je kardinal Rauscher blagoslovil cesarsko dvojico, in isto tako so ta dan praznovala vsa druga mesta. Cesar je daroval takrat 200.000 gld. za podporo siromakov, cesarica pa 50.000 gld.

Dne 5. marca 1855. l. je mlada cesarica povila svoje prvo dete, nadvojvodinjo Sofijo, katera je že dve leti pozneje umrla, dne 12. julija 1857. je prišla na svet sedanja bavarska princezinja Gizela, dne 21. avgusta 1858. pa je bil v Laksenburgu rojen prestolonaslednik Rudolf.

Leta 1859. je cesarica nevarno obolela in je morala iti na otok Madejro iskat zdravja, kjer pa se ji zdravje ni popravilo popolnoma, tako da je morala iti še na otok Krf, kateri se jej je tako priljubil, da si je tam mnogo let pozneje zgradila posebno vilo. Šele avgusta meseca 1. 1862. se je cesarica vrnila na Dunaj.

Dne 22. aprila 1868. je cesarica v Budimpešti povila svoje zadnje dete, nadvojvodinjo Valerijo.

Madjarom se je cesarica nenavadno omilila. Naučila se je madjarski in se močno zanimala za madjarsko literaturo. Ko je l. 1876. umrl Deak, ga je cesarica v žalni obleki prišla kropit in je na krsto položila krasen venec. Te izredne pijetete jej niso Madjari nikdar pozabili.

Leto 1881. je bilo za cesarja in za cesarico jako veselo. To leto se je poročil prestolonaslednik Rudolf z belgijsko princezino Štefanijo.

Dan največje žalosti za cesarico pa je bil 30. januarij 1889. l., ko je na tragičen način končal svoje mlado življenje prestolonaslednik Rudolf. Grof Hoyos je tisti dan pridrivil v cesarski двореc ter nesrečni materi sporočil smrt jedinega sina. Kaj je cesarica takrat trpela, se ne da popisati. Cesarica je sama sporočila cesarju grozno vest in zajedno z njim naznanila silno nesrečo nadvojvodinji Štefaniji. Ko so nadvojvodo Rudolfa pokopali, je bila cesarica tako slaba, da se ni mogla pogreba udeležiti. Pred pogrebom je prišla v dvorno kapelo in tam kleče dolgo ihtela in molila. Nekaj dni po pogrebu je izšla cesarjeva zahvala za dokaze sožalja, v kateri je rečeno mej drugim: Za koliko se imam v teh dneh žalosti zahvaliti moji preljubljeni ženi, cesarici, ne da se popisati in ne da se povedati, kako velika opora mi je bila. Bogu ne morem biti dovolj hvaležen, da mi je dal za življenje tako spremljevalko.

Leta 1897. dne 4. maja je cesarico zadela nova velika nesreča. Nje najmlajša sestra vojvodinja d'Alençon, je pri požaru dobrodelnega bazara v Parizu zgorela.

Cesarica je bila že od smrti nadvojvodo Rudolfa vedno bolehnica in je živela zase in svoji rodbini. Najbolje ji je delo potovanje. Lansko zimo je cesarica obolela za vnetjem živcev in mišic (nevritis), katera bolezen ji je prouzročila toliko silnejše bolečine, ker je že dolgo časa bolehalo za anemijo in po več noči ni zatisnila očesa. Avgusta meseca letošnjega leta je šla cesarica v kopališče Nauheim od tod pa v Caux pri Territetu, v Švico, kjer je našla prezgodnjo smrt.

* * *

Danes so zemske ostanke umrle cesarice položili v kapucinski cerkvi na Dunaju k večnemu počitku. Pogreba se je udeležil cesar z vsemi člani cesarske rodbine, nemški cesar Viljem, saksonski kralj Albreht, bavarski princ-vladar in princi-zastopniki raznih vladarskih hiš, dalje pa vsi najvišji državni dostojanstveniki in zastopniki dežel in stolnih mest.

Politični pregled.

Položaj. Vsled smrti cesarice je sedaj celi teden mirovalo vse politično življenje, ali bliža se zasedanje državnega zbora in zato se je jela pozornost obračati nanj. Položaj je še vedno popolnoma negotov. Vlada je pridobila Poljake, Čehe in nemške klerikalce na svojo stran, da bodo glasovali za nagodbo. Za Slovence se doslej še ni zmenila. Nemci izjavljajo, da ne odnehajo od obstrukcije, dokler se ne prekličejo jezikovne naredbe in se ne uveljavi nemški državni jezik.

Ministerske obtožbe. Čim se snide državni zbor, nasvetovale bodo razne opozicijske stranke obtožbo ministerstva in sicer v prvi vrsti radi dogodb v Galiciji.

Ogerska. Madjarske opozicijske stranke hočejo posnemati naše Nemce in z obstrukcijo preprečiti obnovitev nagodbe.

Proti anarhistom. Umor cesarice Elizabete je dal povod, da se je sprožila misel, naj bi se vse države dogovorile, kako utesniti anarhistično gibanje in anarhistične zverine narediti neškodljive.

Kreta. Te dni so se v Kandiji uprli Turki proti evropski vojski. Ubili so blizu sto angleških vojakov, angleškega konzula in do 800 domačih kristijanov.

Svetovni mir in splošno razoroženje. Carjev predlog, naj bi se mirnim potom doseglo splošno razoroženje, ni našel prijaznega odmeva. Čim je ruski list „Novosti“ izrekel mnenje, da bi se dosegel svetovni mir najprej z nevtralizacijo Alžacije in Lotaringije, udaril je nemški cesar ob meč in naglašal, da najboljšo varstvo miru je velika vojska. Ob enem se je cesar Viljem zvezal z Angleško proti Rusiji, a to je dokaz, da se je carjeva lepa misel izjalovila.

Domače in razne novice.

(Cesarica Elizabeta †.) Na krsto sta položila venec v imenu dežele Kranjske deželni glavar Detela, v imenu mesta ljubljanskega župan Hribar. Venec mesta ljubljanskega je srebrn ter ima napis: „Ljubljenej cesarici — deželno stolno mesto Ljubljana“. Črne maše za pokojno cesarico bodo v ponedeljek. Vse slovenske občine so sporočile pristojnim deželnim vladam sožalje. V vseh krajih so bile rszobešene zastave, na dan pogreba pa so bili od 4. do 6. ure zaprti vsi javni lokali.

(Cesarjeva zahvala.) Župan Hribar prejel je od c. kr. deželnega predsedstva za Kranjsko nastopno naznanilo: Njegovo c. kr. apostolsko Veličanstvo je vsled razpisa nj. ekselence c. kr. ministerskega predsednika kot ministra notranjih stvari ddo. 1. septembra letos, št. 6927, blagovolilo najmilostneje dovoliti, da se 472 na županskem shodu zbranim slovenskim občinskim predstojnikom za poslano udanostno brzojavko sporoči Najvišja zahvala.

(Na posvetovanja o političnem položaju.) katera se začne z grofom Thunom v ponedeljek je kot zastopnik Slovencev povabljen dr. Ferjančič.

(Vlada in Slovenci.) Čedalje jasneje se kaže, da je tudi sedanja vlada nam Slovcem tako neprijazna, kakor so bile vse druge. Prav iz tega, kakšne uradnike pošilja mej Slovence, se vidijo najboljše njeni nameni. Zadnji čas nas je osrečila in nas še osreči s celo vrsto uradnikov, ki ne znajo slovenskega jezika in ne ljubijo

slovenskega naroda. Finančnim ravnateljem v Trstu je imenovan Nemec Zimmermann, ki ne zna slovenski, deželnosodnim svetnikom v Mariboru je imenovan Nemec Bouvier, ki ne zna slovenski, namestnikom višjega državnega pravdnika v Gradcu bo imenovan Nemec Goriup, ki ne zna slovenski, notarjem v Ljutomeru je imenovan Nemec Thurn in se je to zgodilo, da bi Slovenci izgubili večino v spodnještajerski notarski zbornici. Takih slučajev je še mnogo. Zadnji čas je, da se slovenski poslanci energično ustavijo temu početju. Vlade, katera na tak način Slovcem kaže svoje nasprotstvo in ki z nami tako postopa, kakor so postopali samo naši najhujši nasprotniki, ne smejo slovenski poslanci na noben način več podpirati.

(Zbor varnosti.) Z ozirom na neznosne razmere v tistih mestih, koder so Slovenci v manjšini, se je sprožila misel, naj se snidejo v Ljubljani rodoljubi, da se posvetujejo, kako prisiliti vlado, da v dotičnih krajih poskrbi za varnost Slovencev.

(Volilni shod) je sklical deželni poslanec idrijsko vipavskih kmetskih občin Ivan Božič in sicer se bo vršil v Žireh, dne 18. septembra ob 4. uri popoldne.

(Socijalne ideje krščanstva.) Tako, zdaj imamo na Dolenjskem trifolij onih duhovnikov, ki „socijalne ideje krščanstva“ na pamet znajo. Avguštinu Šinkovcu in Janezu Pristovu se je vredno pridružil Jože Novak, kapelan v Metliki. Žitnik pa je kot deželni poslanec dobil par v župniku v Radovici Schweigerju, deželnem poslancu kmetskih volilcev Bele Krajine. Sodna obravnava v Metliki dne 10. septembra je vse to potrdila. Blagajnik farovške posojilnice v Metliki France Kambič, je bil pisal nekemu belokranjskemu rojaku po imenu Krašovec v Ameriko, ki je imel svoj denar naložen v prvi dol. posojilnici, kateri zavod že skoraj 25 let deluje — naj vzame svoj denar iz prve dolenjske posojilnice, češ, da ta posojilnica hodi v konkurz, in da bodo vlagatelji denarja istega zgubili ter ga naj vložijo v metliško farovško posojilnico, katera participuje na skladu baje nad 10 milijonov denarja. To je bila seveda prav grda laž in izumljena v to svrhu, da metliška farovška posojilnica, ki jedenkrat še 100 gld. ni mogla izplačati, dobi denar in prvo dol. posojilnico, ki je v poštenih rokah, oškoduje. Ta prva dol. posojilnica je tožila Franca Kambiča zaradi žalitve časti. Franc Kambič je priznal svojo krivdo. Krašovec, kateremu je bil Kambič pisal, je bil izpovedal: Znano mi je, da je Žlogar iz Amerike župniku in deželnemu poslancu Schweigerju poslal 3000 gld. z izrecnim naročilom, naj uložijo zanj ta denar pri prvi dol. posojilnici. Tega Schweiger ni storil, ampak je denar uložil v farovški posojilnici. Ko je Žlogar to izvedel, ježil se je nad to svojevoljnostjo Schweigerjevo ter mu pisal pismo, v katerem se je nad Schweigerjem hudoval ter mu zopet naročil, kakor prej. Schweiger na to ni nič odgovoril, pač pa mu je pisal Jože Novak, kaplan v Metliki, pismo, v katerem le ta piše, da je njegov denar v duhovniški posojilnici boljše spravljen, ko v prvi dol. posojilnici in je še hujše o prvi dol. posojilnici v tem pismu zabavljal in isto obrekoval, kakor Kambič v pismu, ki ga je meni pisal. Sodišče je obsodilo Franca Kambiča zaradi prestopka § 488. kp. na 14 dni zapora, z enim postom vsaki teden. Torej Jože Novak se piše oni kapelan, ki se vredno

uvršča k Avguštinu Šinkovcu in Janezu Pristovu! In župnik Schweiger bo, ko pride v deželni zbor, možko roko podal možki roki dr. Žitnika. Po pričah in pismih lahko tudi to dokažemo: Neki Belokranjec je iz Amerike poslal par tisoč goldinarjev na adresu I. dol. posojilnice v Metliki. Po zmoti je pošta receptis poslala farovski, večkrat imenovani posojilnici. Ta je denar vzdignila in obdržala, dasi je iz napisa in iz pisma razvidela, da njej denar ni namenjen. Dotični pošiljatelj se je nad tem jezil in zahteval od te posojilnice, da izroči denar I. dol. posojilnici. To zahtevanje je bilo bob v steno. Šele, ko je dotični iz Amerike pooblastilo za tožbo I. dol. posojilnici doposlal in se je bilo tožbe bati, se je denar izročil I. dol. posojilnici, kateri je bil namenjen. Načelnik te farovške posojilnice je že imenovani kapelan viteškega reda Jože Novak v Metliki. — To so cveti „socijalnih idej krščanstva“. Fej!

(Kočevski Nemci) so si povodom smrti cesarice šteli v dolžnost pokazati svoje mišljenje. Ne jedna zasebna hiša ni razobesila črne zastave. To se je zgodilo nalašč in po dogovoru.

(Protitalijanske demonstracije.) Povodom umora cesarice so se v raznih mestih zgodile velike demonstracije proti Italijanom. V Ljubljani so stavbinski delavci slovenski Lahe pregnali s stavbišč. Poklicani so bili vojaki in orožniki, da so vzdrževali red. Isto tako so v Šoštanju, na Jesenicah, v Kranjski gori itd. preganjali Lahe. Nekateri Lahi so bili aretovani radi žaljenja velečanstva. Takisto so se primerili izgredi proti Lahom na Dunaju, v Budimpešti in drugod, a največji izgredi so se primerili v Trstu. Tržaški Lahi so bili v nedeljo, ko je žalovala cela Avstrija, priredili javne koncerte, plese in druge zabave in to je dalo povoda, da se je na tisoče ljudstva vzdignilo proti njim. Ljudje so razgnali godce in poslušalce in v mnogih laških gostilnah in kavarnah vse razbili. Izgredi so se ponavljali tri dni. Lahi so vpili: „Živio anarhizem! Proč z žalovanjem!“ Tudi na Nabrežini, pri Sv. Križu in v drugi okolici so bile velike demonstracije proti Lahom.

(Iz cerkve nas pode.) V popolnoma slovenski Tomaj na Goriškem je škofijstvo poslalo laškega kaplana, kateri ne zna nobene slovenske besede. V slovenskih Barokovljah pri Trstu je škofijstvo upeljalo laške pridige. Na dan male pridige je bilo tako malo poslušalcev, da so jih na prste sešteli in še mej temi je bilo nekaj židov.

(Nezgoda na železnici.) Mej postaja Šmarje in Grosuplje dolenjskih železnic je lokomotiva št. 5711 dne 10. t. m. povozila neki voz. Konji so se utrgali in zbežali, nepazljivi kočijaž pa je odletel tako srečno na stran, da se ni skoro nič poškodoval. Opominjali smo ljudi že mnogokrat, naj vendar pazijo, a vsa ta svarila niso nič pomagala.

(Otrok — požigalec.) V Zgornji Paki pri Črnomlju je dne 9. t. m. štirileten deček, ki se je igral z žveplenkami, zanetil ogenj, kateri je upepelil štiri hiše in k njim pripadajoča gospodarska poslopja. Črnomaljski gasilci so ogenj lokalizovali, škoda znaša 7000 gld. (Večje tatvinsko društvo) so vjeli orožniki v nekem gozdu pri Karlovcu. To društvo je v Beli Krajini v zadnjih letih izvršilo mnogo tatvin.

(Velika razstrelba) se je te dni izvršila pri regulaciji reke Rena pri Dornbirnu na Predarlsem. Razstreljeno je bilo okoli 80.000 kubičnih metrov obsežajoče skalovje. V razstrelno luknjo se je nabasalo 40 met. centov razstreliva janit, ki so se vžgali električnim potom. Stroški te razstrelbe znašajo kakih 10.000 gld. Velikanska skala se je polagoma dvignila, se odločila od ostalega skalovja in se počasi zopet posedla, ne da bi se bil čul poseben pok, ali da bi bilo letelo kamenje v zrak. Šele pozneje se je čulo gromu podobno bobnenje, ko so se jele odtrgavati manjše skale.

(Rezervist s tremi majhnimi otroci.) Olomuški listi poročajo, da je prišel v Olomuc rezervist, katerega žena je hudo bolna, s tremi otročki k vaju. Dva sta tekla ob vsaki strani očeta, jednega, najmanjšega, pa je pripeljal v vozičku. Rezervista so seveda oprostili orožnih vaj.

(Nasledki krive prisegel.) Poroča se, da se je v vasi Buguševki, v poltavski guberniji na Ruskem, polastil neki kmet kosa zemlje svojega sosedu. Pričela sta se prepirati. Ker nista hotela iti v sodišče, je rekel oškodovani kmet svojemu sosedu: Prizezi, da je zemlja tvoja, potem ti jo pustim. Kmet je bil zadovoljen. Zbrali so se sosedni kmetje, in tatinski starec je po starem običaju prisegel, pri čemur je posul sebi in svojim otrokom na glavo nekoliko prsti. Oškodovani kmet je potem prepustil zemljo sosedu. Preteklo je dva tri dni, in dvanajstletna tatova hči je zblaznela. Za njo znori mahoma tudi mati njena, in ob enem je zgubila pamet tudi druga, že omožena hči. Vse tri ženske so odpravili v norišnico; starec pa, videč toliko nesrečo, je odšel v mesto in priznal v sodišču, da je po krivem prisegel.

(Ubogi Židi.) Iz Rusije se nam piše: V srednjih učnih zavodih v Rusiji na obče število učencev more biti sprejeto le 5%. Židov; tako tudi v vseučiliščih. V vseučiliščih so se šteli odstotki od občega števila dijakov vseh fakultet. Ker Židi državne službe razen zdravstva v armiji ne morejo dobiti, je jasno, da so vstopali posebno na medicinsko fakulteto. Tudi na juridični jih je bilo dosti — bodočih advokatov. Ministerstvo je odredilo ukazom, da v vseučiliščih odstotkov znanprej ni šteti od občega čisla, nego za vsako fakulteto posebe. Ako je bilo torej, recimo, vseh dijakov v vseučilišču 2000, moglo je od njih biti 100 Židov, ki so bili večinoma na medicinski fakulteti. Sedaj je to drugače. Od 300 medicincev, recimo, moglo je doslej biti 100 Židov, ako je bilo občno število vseučiliščnih dijakov 2000; sedaj pa jih bo moglo od 300 biti le — 15. Mnogi Židi so se krstili pro forma, no tudi ta „fortel“ jim je ministerstvo prečrtalo, postavivši v uslovje dolg obrok pred vstopljenjem v vseučilišče za krščenje. — V ženskih gimnazijah dosedaj za Židinje omenja ni bilo. No, očitno ministerstvo želi pravice žensk Židovk „sравnjat“ z moškimi; nedavne se je obrnilo s cirkularom k vsem direktorjem, naj presodijo pedagogični sveti in kuratoriji ženskih gimnazij, ali bi ne bilo potrebno, uvesti tudi za ženske gimnazije „procentno razmero“ kakoršna je v moških, t. j. da bi se sprejemalo le 5%. Židovk na obče število gimnazistk. Brezdvomno bode odgovor ne na korist „izvoljenemu narodu“, no, v vsakem slučaju na blagor Rusije. Tu postane zopet vprašanje in piše v Izraelu! Poljski Židi, ki sede v redakcijah raznih „stanczykovskih“ organov, žaženo hrup o preganjanju Poljakov, katolikov, kajti ko bi oni govorili o preganjanju Židov, ne peli bi z njimi „unisono“ vsi. Psovanje pa doseže tisti rezultat; mislili bodo, da branijo katolicizem, a branili bodo le judaizem v svoji slepoti. No, seveda, koristi ne prinese ne prvemu, ne drugemu, kajti prvega se ne dotika v Rusiji nihče, z drugim pa Rusija sama zna, kako postopati.

(Živ človek okamenel.) Za izvanredno bolezen se pač mora imeti, da živ človek okameneli. Ta slučaj redke bolezni je pred štirimi leti predložil tajni svetnik pro-

fesor Virchow medicinski družbi v Berlinu ter je ob priliki dlje časa predaval o tej bolezni. Okameneli človek je sedaj 33 let stari Albert Schwarz iz Rumelije. Obolenost se je pričela brez kakega vidnega vzroka, ko je bil star 19 let, in v treh letih mu je okamenela desna stran, potem se je vršilo taisto na levi strani. Osem let sem se pa bolezen več ne širi. Obraz je ostal skoro povsem zdrav, toda čeljusti so trdno okamenele, tako da se usta sploh ne morejo odpreti. Schwarz si je pa sam pomogel, da more jesti; iztrgal si je namreč na straneh v gornji in dolnji čeljusti zobe, in tako more skozi odprtino jemati živež v sé, tekočine pa požira po dolgi sesalki. Ob roki se čutijo dolge, kamnene letve, ki obdajajo neločljivo kosti. To so namreč okamenele mišice, le členek in prsti so ostali prosti. Na nogah je prizanele bolezen le levemu bedrovemu členu in desnemu kolenu, sicer se pa čutijo tudi tukaj povsod gručice in palice, in Schwarz se more le po bergljah težavno premikati dalje. Tilnik je popolnoma otrpnel. Obžalovanja vredni mož prenaša svojo usodo povsem mirno.

(Vojakov v Evropi) namreč stalnih je bilo 1875. l. 2,264.548, sedaj pa jih je 3,121.440. In kdo je kriv te nesrečne in drage pomnožitve vojske? Bismarck, ki je začel vojsko silno pomnoževati.

(Kdaj bo konec sveta?) O tem učenjaki razno pravijo. Član pariške znanostne akademije Mr. Faye pravi, da more edenkrat jenjati vse življenje na svetu. Solnce, ki se vedno bolj hladi, bode otrdelo in izgubilo svetlobo in toploto, kar je življenju neobhodno potrebno. Lapparent, profesor na pariški katoliški univerzi, je pa tega mnenja, da bodo vodni vplivi, ki kopno zemljo drobijo in seboj odnašajo, strme obali zjednačili, in da se bode morje sčasoma razlilo po vsem površju. Ker ljudje niso dvoživke, bi torej v morju ne mogle dolgo živeti. Marki Nadaillao, ki v nekem spisu navaja nazore obeh učenjakov, meni, da se človeštvu ni treba prav nič bati vsled tega. Lapparent rabi, da izjednači zemeljsko površje 4 1/2 milijona let in Faye še več, predno ohladi solnce. Hujše bi pa bilo in prej bi pretil človeštvu konec, če bi bila teorija belgijskega akademika generala Brialmonta prava. Ta učenjak primerja naraščaj prebivalstva s hranilnimi močmi naše zemlje in je prišel do zaključka, da more preživljati zemlja 12 milijardov prebivalcev. To število bo pa človeštvo menda doseglo leta 2166; po preteku 369 let bo torej pričel glad prebivalstvo krčiti.

Mislimo po številkah.

XIV.

Po veri je na svetu okoli 503 milijonov budhistov, 138 milijonov bramancev, 234 milijonov, ki fetišje molijo, 194 milijonov mohamedancev, 6 1/2 milijona židov, 83 milijonov unijatov, 123 milijonov protestantov in 218 milijonov rimsko-katolikov. Največjo omiko, najbolj razvito gospodarstvo imajo protestantovski narodi. Ker njihove cerkve nimajo one trdne zveze duhovenstva za vrhovnim vodstvom cerkve in nimajo toliko bogastva v zemlji in drugem, ker se duhovni ženiti smejo, ne nastopajo toliko kot posebna kasta in tudi ne tirjajo od vernikov, da bi jih kot bogove tu na zemlji pogledati in spoštovati morali. Ker imajo zakonske otroke, so ti duhovniki bolj na družino in na to vezani, da se svetovno gospodarstvo tako uravna, da bode tudi njegovim otrokom in vnukom dobro postlano. Cerkev imajo gotovo kako besedo govoriti, če se o uravnavi narodovega gospodarstva odločuje; iz gospodarskih tal klije tudi drugo, srčno življenje in ta etična stran življenja se pojavlja v marsičem v veroizpovedanju. Veroizpovedanja sicer ne morejo gospodarstva v glavnem preobrniti, pač pa imajo dosti upliva za razvoj istega. Zato se v vsakem preobratu kake gospodarske dobe duhovenstvo oglašja ter skuša vodo na svoj

molin napeljavati. Seveda govori to duhovenstvo tako, kakor bi se vse življenje le okoli vere sukalo in hoče tedaj tudi isto, da se tok novega gospodarstva obrne v strugo, katero bi ono rado načrtalo.

Povedal sem v XIII. članku, kako angleški protestantovski duhovni za rešitev socialnega vprašanja delajo. Jeden teh je na prižnici rekel: „Sedanje hude razmere so pobotnica za verski nauk, katerega je duhovenstvo v Evropi skozi 1800 let narodom dajalo“. Je malo huda ta sodba, pa pokazalo je duhovenstvo doslej, da ni res, da se vse okoli vere vrti, ali celo ne, da vera zamore potrebščine žledodca zadovoljiti in gospodarske sile strahovati. Vera, versko življenje je odvisno ravno tako, kakor drugo od temelja življenja, od gospodarstva. In to življenje se spreminja, ko se gospodarstvo spreminja.

To vidimo vsaki dan danes, ko vidimo nastopati duhovenstvo v rešitvi sedanjega socialnega vprašanja, to je onega vprašanja, ki ima odločevati o sedanjem in kolikor že bodočem stanju gmetnega, npravnega in duševnega življenja evropskih in drugih narodov. Danes imamo opraviti tudi s takozvanim „krščanskim socializmom“, ki povsod v Evropi svoje stranke stvarja. V XIII. članku načrtani angleški krščanski socializem je posebna vrsta, on ima le to ime, ali v njem so vse druge stranke zastopane, versko vprašanje on izrečno izločuje iz načrta stranke. Tudi na Nemškem je precej močna ona krščansko-socialistična stranka, ki je po pastoru Stöckerju se začela in ki ima sedaj v pastori: Naumann, Görre, Schall in drugih svoje voditelje. Ti pastori jednako angleškim zapopadek sv. pisma razlagajo. Pastor Naumann piše v svojih spisih n. pr.: „Bogata cerkev je ostudnost. Ali če je Bogu ljubo, da v Kemnicu na pr. 50 otrok od sto lakote umrje, če Bog tako hoče, da milijoni ljudi nimajo svoje strehe, da tisoč in tisoč ljudi v majhnih prostorih spi in lačno na delo in iz dela hodi, potem nečem nobeno nedeljo več o Bogu pridigovati“. — Ti pastori hočejo, da se človeštvo vrne nazaj k pravim Kristusovim naukom. „Kristus je vedno mlad, njegov nauk vedno mlad“. Ali „Kristus je bil prijatelj revežem, Kristusov nauk je nauk ubozih“. Po pravem Kristusovem nauku je treba gospodarstvo predrugačiti in vsi bodo imeli dosti. Ti pastori se delijo glede programa. Jedni, kakor Schall, je socialni demokrat marxistične struje, Naumann pripade stranki, ki hoče, da zemlja ne sme biti privatna last.

Luther, oče protestantstva, je stal na stališču tedanjega gospodarstva in stal v vrstah bogatašev, gospodujočih tedanjih stanov. Pač ni mogel drugače. Luteranizem tudi drugače ne bi prišel do precejšnjega števila, okroglo 123 milijonov vernikov. Sedanji luteranski pastori stojijo tudi na tleh sedanjega gospodarstva, ali duhovitejši mej njimi, že hodijo v vrstah onih, katere gonijo novi gospodarski pogoji v boj zoper staro gospodarstvo. Ali oni delajo o tem tako, kakor le morajo ljudje nastopati, ki imajo svoje družine, ki imajo za bodočnost svojih otrok skrbeti. Sicer so prepričani, kakor vse duhovenstvo sveta, da se mora vse okoli njihovega verskega sistema sukati, po istem se gospodarstvo preustrojiti, pa oni uvidevajo, da s staro uredbo istega ne gre več in najmanj s tem, da bi se milijoni odrezali od vsega, kar v boljše življenje vodi in le tisoči bogatinov te milijone vprežene imeli v svoje vozove. Ti možje tedaj stojijo v vrstah onih, ki staro, razpočeno, nevarno poslopje starega, na kant prišlega gospodarstva razdirati pomagajo.

Dosti drugačni so „krščanski socialisti“ rimsko-katoliškega duhovenstva. To duhovništvo je zmirlaj, če je časovni veter drugam razvoj človeštva obrnil, dobro pazilo, da tudi ono s tem novim vetrom vesla, ali vedno tudi gledalo na to, da ostaja mej gospodujočimi stanovi starih gospodarstev, dokler se ladja istih ni utonila in ima le manjše ladice, ki veslajo v spremstvu novo ustajajočega gospodarstva.

Na Italijanskem, Španjskem, v Avstriji je veleposestvo združeno s kapitalisti tovarn in trgovin še gospodujoči stan. Tega stanu se naša duhovščina še danes krčevito drži. Velikansko je tudi njeno premoženje in tudi isto, ki ji prihaja iz neomikanih mas sproti za dnevne potrebe. Ono je danes v navedenih državah kapelnik in to posebno še zaradi tega, ker o teh državah gospodujoči slojevi z blagoslovljeno vodo viharje preobrata gospodarstva odgnati mislijo in bogataši, ki so si premoženje v tovarničem podvzetju nabavili, za dobro spoznajo, da zamore potrpežljivost, ponižnost, ki jih katoliško duhovenstvo mase narodov uči, njihove polne blagajne obvarovati pred neko jim neljubo razdelitvijo. Tudi oni in najlepši židi obedujejo z višjimi „dušnimi pastirji“ vkup in tudi oni pravijo, da je treba še več cerkva zidati in ljudstvu še več pobožnosti, ker le tako je mogoče to „lačno druhal“ uzdati. Pred vsem pa je treba, — v tem so fevdalni veleposestniki in denarni boroni jedini — da se iz prižnic kolikor mogoče vihar zažene proti socialni demokraciji. Vera je v nevarnosti, gori, gori! Kako žalostna je ta prikažen! Ljudje, ki v največji revii mej sabo delijo te uboge krajcarje, ki vzamejo reveže pod slabo, tesno svojo streho, ti socialni demokrati, ki v ječah za to trpijo, ker so prvi na barikadah, ki se stavijo proti staremu velikansko revo mas povzročevajočemu gospodarstvu ter za uveljavljanje pravega Kristusovega nauka, pa Kristusove vere nimajo. — Morebiti bo Kristus na sodni dan malo istih, ki so se po njegovem nauku ravnali, našel mej onimi, ki vpijejo, da vera gori, tisoč in tisoč pa mej temi, kateri se ožigosajo kot požigalci vere.

Proda se

hiša, pod, svinjak, čebelnjak, sadni vrt, na katerem se pridelava čez 60 mernikov vsakovrstnega dobrega sadja, tri njive, na katere se poseje do 7 mernikov strnjenega žita, 1 hrastov gozd, v katerem se nagradi do 2 voza listja, 1 mali vinograd. Cena vse skupaj 700 gld.

Več se izve pri lastniku

Jožefu Štamcarju,

Iz Bučke pri Fari na Dolenjskem štev. 26, pošta Bučka.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Uljudnej pozornosti posebno priporočeno!

V vsakem poštno-oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi in želji tudi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z ozira vrednim postranskim zaslužkom, ki se vedno množi in mnoga leta traja, od nekega, čez trideset let obstoječega domačega denarnega podjetja, priznane zanesljivosti in prve vrste. Pismene ponudbe pod „20.398“, Gradec, poste restante.

Tržne cene v Ljubljani

17. septembra 1898.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	940	Špeh povojen, kgr.	70
Rež,	720	Surovo maslo, „	80
Ječmen, „	650	Jajce, jedno „	03
Oves, „	650	Mleko, liter „	08
Ajda, „	950	Goveje meso kgr.	54
Proso, „	650	Telečje „	55
Koruza, „	640	Svinjsko „	56
Krompir, „	260	Koštrunovo „	36
Leča, 1 liter „	19	Piščanec „	45
Grah, „	16	Golob „	18
Fižol „	06	Seno, 100 kilo „	90
Maslo, kgr. „	70	Slama, „	80
Mast, „	60	Drva trda, 4 metr.	640
Špeh svež, „	68	„ mehka, 4 „	550

Loterijske srečke.

Gradec, 3. septembra.	27, 8, 80, 81, 34.
Lino, 27. avgusta.	85, 76, 21, 82, 78.
Brno, 7. septembra.	75, 79, 88, 87, 84.
Dunaj, 3. septembra.	30, 90, 4, 11, 32.
Trst, 27. avgusta.	21, 24, 37, 27, 74.
Praga, 14. septembra.	55, 62, 10, 48, 56.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid
navadno opeko za zid

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

PRISTEN

Cena zavoja 25 kr. (50 vinarov)
vsebine 500 gramov.

Rathreiner
Kneippova sladna kava
v polnih zrnih
Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo
Dunaj-Monako

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirne zavoje.

Vizitnice

priporoča

„Národna Tiskarna“.

Najnižje cene

Največji izbor

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dožnikov
Ljubljana, Mestni trg 15.

Slovenci in Slovenke!

Prava „kava družbe sv. Cirila in Metoda“, katero dobite v vsaki prodajalnici, daje najboljši okus in lepo barvo črni ali mlečni kavi, ako jo k isti rabite.

Zahtevajte torej le povsod to izborna domačo kavo.

Glavni zalagatelj: **Ivan Jebačin, Ljubljana.**